

ארכיון M 49E
5001-5500

5001 - חסר במקור - Z.I.H.

5002 - EDELMAN MAREK - זאת עדות של סגן מפקד Z.O.B. המוסר פרטים על אחריתם של יחידים ושל קבוצות מחברי הארגון - חלק מהחברים הלכו ל - "HOTEL POLSKI" - קבוצת רביזיוניסטים כותבים הצהרה המיועדת ליהודי סוכן הגסטאפו SKOKOWSKI בה הם כותבים שהם מתחרטים שהשתתפו במרד - עדות מעניינת וחשובה !

5003 - BIALOGROD DAWID - העד חי בגטו WARSZAWA נשאר בחיים אחרי המרד והסתתר בהריסות הגטו עם עוד בחור ובחורה עד לתאריך 9 בינואר 1944 - העד חלה בצפדינה ושיניו נשרו - בשארית כוחותיו הוא עובר לצד הארי וניצל - (עד עתה הכרתי עדות על נערה שנמצאה חיה בחודש דצמבר 1943 - יוסלה כרמין)

5004 - KASMAN LEON - העד היה מפקד פרטיזנים באזור PINSK - הוא מספר על ידיעות שהגיעו אליהם על חיסול גטו WARSZAWA בקיץ 1942 וגם על קשרי רדיו בעת מרד גטו וורשה וקריאת המורדים לעזרה - הוא מספר על תקיפות אוויריות של הסובייטים כאות סולידאריות עם המורדים

5006 - BRONISLAW MIRSKI-FRIEDMAN - העד מספר על קבוצה לוחמת הקשורה ל - P.P.R. בגטו WARSZAWA - העד מספר על התקופה שבין ינואר למאי 1943

5008 - KENIGSWAJN SAMUEL - העד מספר שהבריח נשק לתוך גטו WARSZAWA בעיקר בחודשים פברואר ומרץ 1943 - העד מוסר על חיסול מלשינים בגטו

5009 - FELLER MORDCHAJ - העד מתאר את האקציה שנערכה בגטו WARSZAWA ב-18/1/1943 בה נהרג יוסף קפלן - באותו יום הוחלט לחסל את פיני, יהודי ששיתף פעולה עם הגרמנים - בהמשך הוא מתאר את ההכנות לביצוע פסק הדין וגם את הוצאתו לפועל

5010 - RANICKI MARCEL - העד מספר על מעשה שהתרחש בגטו WARSZAWA אחרי האקציה של ינואר 1943 - הארגון הלוחם פעל בנחישות להשגת אמצעי לחימה והיה זקוק למימון - העד הציע ל- Z.O.B. להחרים את כספי ה- JUDENRAT שנמצאו בכספת שנשמרה במשרד - רעיון שוד

הכספת הוצא אל הפועל בהצלחה - בנושא זה מספרת גם עדות 5013 מזווית אחרת

5013 - SOPROWSKI K. - זהו מכתב שהעד כותב ל - Z.I.H. - העד מספר על מעשה שהיה לו עד בגטו WARSZAWA בסוף ינואר 1943 - **מגוריו היו משותפים עם MELAMUD הגזבר של היודנרט ובאחד הלילות התפרצו לדירה אנשי הארגון הלוחם לבושים במדי המשטרה היהודית וביקשו מהגזבר לקחת את מפתחות הקופה ולהתלוות אליהם בתירוץ שהמפקד הגרמני ויו"ר ה - JUDENRAT מחכים לו - כשהגיעו לבנין היודנרט מצאו את השוטרים האמיתיים קשורים בחבלים כי הלוחמים השתמשו במדיהם - הקופה רוקנה כדי לקנות נשק**

5014 - MEISSNER ARTUR - העד מספר קורותיו בגטו WARSZAWA, MAJDANEK, PLASZOW

5015 - ORYT ESTERA-GLAZER - העדה חיה במסווה ארי ב- WARSZAWA ועבדה במכבסה גרמנית שם פגשה יהודים שהיו שייכים למחנה עבודה שהוקם בתוך הגטו החרב- המחנה היה מאוכלס בעיקר ביהודים מהמערב ויהודים יוונים - העדה מוסרת פרטים אחדים על המחנה - 1944

5016 - KON ANTONI - ביולטין בענייני משפט של קהילות שלזיה-1940

5017 - DURACZ JERZY - זיכרונות של פולני על NIUTA TAJTELBAUM שכינויה WANDA לוחמת יהודיה בשורות ה - GWARDIA LUDOWA ב - WARSZAWA

5018 - GROM-POTYKA - פולני שהיה מפקד דיוויזיה של הארגון השמאלי A.L. מספר על עזרת ארגונו למורדים בגטו - **הוא מספר שהיה ניסיון של הארגון לפתוח פרצות בחומת הגטו בעזרת מוקשים אך הניסיון נכשל - מתו גרמנים אך בקרב זה נפלו גם 19 פולנים -**

5019 - WLOSKO IZAAK - העד התגורר ברחוב MURANOWSKA בגטו WARSZAWA והוא מספר שבבית פינתי במפגש רחובות MURANOWSKA-BONYFRATERSKA בכיכר הלוחמים תלו דגלים בגזזטרא וניגנו תרועת השכמה בשחר יום 19/4/1943

5021 - ZYMLER J. - העד מספר על המפעל לבורסקאות FEIFER שם עבדו יחד יהודים ופולנים והיה קיים ארגון מחתרתי של A.L. - פולנים מסרו רימונים ואקדחים לידי חברי Z.O.B. - העד מזכיר שמות

5022 = BARSKI JOZEF לשעבר GITLER - העד מספר על התארגנות מחתרתית של תא P.P.R. בגטו WARSZAWA - העד היה מנהל "CENTOS" בגטו ועזר ל - Z.O.B. דרך ANTEK ZUKERMAN

5023 - GUTFREUND - העד מספר על בונקר בגטו **WARSZAWA** בו
הוא שהה יחד עם אחרים עד חודש ספטמבר 1943 - בתו של העד נשלחה
דרך תעלת ביוב לצאת לצד הארי ולמצוא קשר עם אנשי P.P.R. – רוב האנשים
נספו אך אחדים הצליחו לצאת דרך תעלת הביוב לצד הארי

5024 - DR. WALEWSKI RYSZARD - העד הוא מפקד קבוצה לוחמת
במרד גטו **WARSZAWA** – בעדות זאת הוא משרטט תמונות בתוך הגטו
החרב כאשר בלילות עדיין הסתובבו בין ההריסות צללי אדם שחיפשו מים ומזון
ולוחמים עם נשק ביד עם רגליים עטופות סמרטוטים שלא ישמיעו רעש -
תמונות אמינות ומרגשות !!

5025 - WYRZYKOWSKI ALEKSANDER – העד מוסר שהציל והסתיר
את **SZMUL WASERSTEIN** שברח מ- **JEDWABNE** מהשריפה בה
נספו יהודי העיירה – לעד היו צרות רבות עקב מעשה זה ונאלץ לעבור ממקום
למקום – עדותו של **WASERSTEIN** תורגמה ונמצאת בארכיון

5026 - בלתי קריא במקור - Z. I.H.

5027 - RUDKIEWICZ MICHAEL - העד היה בגטו **WARSZAWA**
ולאחר האקציה של 18/1/1943 הוא נשלח ל- **MAJDANEK** - הוא קופץ
מהרכבת ונשאר בצד הארי בעזרת פולנים.

5028 - KOSICARZ STEFAN - העד הוא פולני המספר על משפחת
WEJGEL משפחה של **VOLKSDEUTCHE** שהיו שותפים עם יהודי במפעל
בורסקאות ב- **WARSZAWA** עוד מלפני המלחמה - העד שהיה נהגו של
WEJGEL מתאר את השתלטות הגרמני על כל המפעל ועל ניצול היהודים
שהיו צריכים לשלם כדי להתקבל לעבודה

5029 - JABLONSKI WACLAW - העד מספר על פעולות של יהודים חברי
P.P.R. בגטו **WARSZAWA** - העד מספר על שביתות שנגמרו בדרך כלל
בשפיכות דמים

5030 - RUTKIEWICZ MARIA - העדה מספרת על כמה פעילים של
המפלגה הקומוניסטית שהגיעו במטוס יחד אתה ממוסקבה לפולין - היא
מציינת את שמו של **ANDRZEJ SZMIDT** שתפקידו היה לפעול בתוך הגטו
ב- **WARSZAWA** - הוא ריכז סביבו מחתרת לוחמת - **חסרים פרטים**
שיבהירו את הנושא

5034 - פגום במקור - Z.I.H.

5036 - KOTLICKI HENRYK - העד היה איש הקשר עם יהודים בגטו
WARSZAWA שהיו חברי המפלגה הסוציאליסטית P.P.R. - הוא מספר על
פעולתו

5037 - חסר במקור - Z.I.H.

5038 - KORC-JABLONSKI WACLAW - זהו שיר הלל מפלגתי על
WARSZAWA בגטו P.P.R. של **הרבה פאתוס נפוח - עובדות**
מעטות

5039 - LEHMAN JOSEF ("השחור ") - תיאור הקרבות בגטו
WARSZAWA בין הרחובות BONIFRATERSKA ל-
FRANCISZKANSKA - 13.5.1943 - נפילתה של SARA ROZENBOJM

5041 - RAJZMAN SZAUL - 4 שנים אחרי מרד TREBLINKA העד
מעלה זיכרונות ומשחזר את האירועים - העדות נקטעת - **עדות חשובה**
בנושא המרד

5042 - BAUMAN ELIASZ - **העד מוסר מידע על יחידת פרטיזנים**
יהודית מורכבת מאנשי Z.O.B. שלחמו בגטו WARSAWA יצאו דרך
תעלות הביוב והגיעו ליערות WISZKOW שם לחמו בפיקודו של JGNAC
PODOLSKI

5043 - JABLONSKI WACLAW - העד מוסר שמות של יהודים שפעלו בגטו
WARSZAWA במחתרת הקשורה למפלגה הקומוניסטית והסוציאליסטית –
כנראה ששם היה שמור בכרטסת כי יש הרבה פרטים אישיים על כל אחד
ואחד

5044 - KROL STANISLAW - לעד היה קשר עם קבוצות מחתרת בגטו
WARSZAWA

5045 - LUDWICKA HELENA – העדה מספרת על קשריה עם המחתרת
הלוחמת בגטו WARSZAWA

5046 - GALICKI EUGENIUS - העד הוא קצין פולני שפעל במחתרת ב -
WARSZAWA והיה לו קשר עם קבוצת מחתרת בגטו שבראשה עמד
ALFRED BORNSTAJN שכינויו "REDAKTOR" - העד מונה את שמות
אנשי הקבוצה

5048 - JAMIOLKOWSKA JANINA – העדה הייתה פעילה בועד העזרה
ליהודים והגישה עזרה למשפחות במחנה העבודה ב - RADOM

5049 - HOCHBERG IZRAEL - העד מספר הרבה על בית הכלא "PAWIAK" אליו נקלע לאחר מרד הגטו - הוא שהה בו עד יולי 1944 כאשר הוא וחבריו חפרו מנהרה וברחו - העד יחד עם חבר חי במרתף בתקופת המרד הפולני וגם אחרי שהעיר פונתה מתושביה - ביום השחרור היו בקצה כוחותיהם

5057 - SZCZEPA NATALIA - העדה מספרת על בונקר בגטו WARSZAWA שם הסתתרה עם ילדיה ויהודים נוספים בעת המרד - ב- 27/4/1943 הגרמנים הציתו את הבניין ושני ילדיה נשרפו חיים - DR. KORMAN מנווט דרך תעלות ומעברים ומוציא אותם לרחוב מילה 5 שם עדין מסתתרים בבונקרים אלפי יהודים הגרמנים מציתים גם שם את הבניין ובעלה קושר סדינים וחגורות כדי להשתלשל ולרדת מהקומה השניה - העדה מספרת גם על מחנות MAJDANEK ו- AUSCHWITZ - תמונות מעניינות וחשובות על המרד

5061 - DR. POLISIUK - העדות היא יומן של DR. POLISIUK שנכתב בימי מרד גטו WARSZAWA - העד הוא רופא בב"ח של הגטו והוא מתאר בצורה חיה את המתרחש במתחם בית החולים שם היו 6 בונקרים נפרדים בהם הסתתרו 400 יהודים בעיקר מצות בית החולים - לפי הכתוב ביומן הוא עבר לצד הארי בלילה שבין 26/27/5/1943 - כותב היומן לא נשאר כנראה בחיים - קורות היומן וכיצד הגיע לידנו לא נהיר לי

5062 - BRACHFELD DAWID - עד ראיה של תחילת המרד בגטו WARSZAWA בליל 18/19/1943 - הוא מתאר את מה שראו עיניו ביום הראשון של המרד

5063 - EWINSON JAKUB - העד מספר על מרד גטו WARSZAWA בו השתתף

5064 - MLINARSKI ZBIGNIEW - זאת עדות שנמסרה בפני שופט - חוקר של זוועות הנאצים - כמו בעדות מס. 5018 גם עדות זאת מספרת על תכנית העזרה מצד A. K. ב- 19/4/1943 - העד השתתף בניסיון הפריצה של חומת גטו WARSZAWA שלא הצליחה - בפעולה נפלו לוחמים פולנים

5065 - GOLDBERG LEJB - עד ראיה של תחילת המרד בגטו WARSZAWA - הוא מתאר את הימים החל מ- 18/4/1943 עד 25/4 כאשר נפל לידי הגרמנים

5066 - ZILBERSTEIN JAKOB - העד מספר חוויות מגטו WARSZAWA - העדות נקטעת

5067 - TOMASZEWSKA P. - העדה מספרת על מרד גטו
WARSZAWA - היא הייתה בתוך בונקר שנכנע ונשלחה ל - MAJDANEK
ומשם ל - SKARZYSKO | - CZESTOCHOWA

5073 - MALECKI JOZEF - העד הוא פולני שצירף יהודים ל -
GWARDIA LUDOWA - הוא מספר שהיה לו קשר עם "ANTEK" - הוא
**מספר על הוצאת 34 לוחמים מגטו WARSZAWA דרך תעלות הביוב
והעברתם ליערות WISZKOW**

5074 - DR. WALEWSKI RYSZARD - העד היה מפקד קבוצה לוחמת
במרד גטו WARSZAWA - בעדות זאת הוא מספר על קבוצת יהודים ביניהם
גם ילד קטן המסתתרת בבונקר בתוך הגטו החרב - הגרמנים נמצאים מעליהם
ומחפשים והנה ילד קטן מתחיל לבכות - **העד מתאר בצורה מסוגנת
ומרשימה את רגעי האימה כאשר אם מחויבת להשתיק את בנה כדי להציל
את אנשי הבונקר**

5076 - LICHTENBAUM BELLA - העדה הייתה חברה בארגון הלוחם
בגטו WARSZAWA ומספרת על הימים הראשונים של הלחימה - הבונקר בו
הייתה התגלה והיא נפלת לידי הגרמנים

5077 - ANLEN BRONISLAW - עדות מעניינת הנוגעת לבית סוהר
PAWJAK - העד היה אסיר בכלא זה והוא מספר על אסיר בעמדת מפתח
שעזר רבות לאסירים והיה פעיל מרכזי בעבודת המחתרת - **בסוף העדות
מוזכר שמו של EMANUEL RINGELBLUM שהובא לשם עם אשתו ובנו -
העד מספר שניסה לפעול למען הצלתו ללא הצלחה**

5078 - DOBSZANSKI LUDWIK - העד מספר על נסיבות הישארותו
בחיים בעת השואה ומבקש על כך אישור ה - Z.I.H.

5079 - BALZAM IZRAEL - העד פגש את MIECZYSLAW
JANKOWSKI ב - MIELEC והכיר אותו כאדם שעמד בראש המחנה הפולני
במחנה PUSTKOWIE - יהודים שהועברו ליחידת העונשין במחנה הפולני
היללו את יחסו אליהם מבלי לדעת שהוא יהודי במסווה ארי

5081 - עדות זניחה

5081 - LEGEC WLADISLAWA - פולניה שהייתה פעילה במחתרת
הפולנית מספרת על ביתה שהיה מקום מפגש עם קשרי הארגון היהודי הלוחם
בגטו WARSZAWA

5083 - MEISNER MARIA - העדה מספרת על חייה בעת השואה – מגטו
WARSZAWA דרך AUSCHWITZ וגרמניה עד לשחרור

5084 - ZYLBERBERG HENRYK – העד מספר שהשתתף במרד גטו
WARSAWA וראה במו עיניו את המראות – הוא מנסה לצאת דרך תעלות
הביוב לצד הארי אך אינו מצליח – **רק בראשית חודש יוני הוא יוצא ולמזלו**
פוגש פולני מנקה ארובות שבו במקום משחיר את פניו, זורק עליו את מעיל
העבודה, נותן בידו סולם ומצווה ללכת אחריו כעוזר כביכול – בהמשך הוא
לוקח אותו לביתו משיג לו תעודת זהות, מלמד אותו את המקצוע ובדרך זאת
מציל את חייו - **עדות חשובה !!!**

5085 - BARAN JANINA – העדה מתארת את מצב הילדים בגטו
WARSAWA ומספרת על המרד

5088 - JURKOWSKI STEFAN – עדותו של ראש העיר MINSK
MAZOWIECKI המתאר את השמדת האוכלוסייה היהודית בעירו בפירוט
תאריכים ומספרים

5092 - MENDLER SALOMEA - ROTTENBERG - מכתב שנשלח ל –
Z.I.H. מתל אביב - הכותבת מבקשת להמציא לה אישור על אשפוזה בבי"ח
לאחר חזרתה מהמחנות כדי שתוכל לקבל פיצויים מגרמניה - בהמשך היא
מתארת בקצרה את קורות חייה במחנות

5093 - אלמוני – העד האלמוני מספר על מוסדות שונים שהתקיימו בגטו
KRAKOW בשנת 1942 ועל פעילות ה - O . D . בגטו

5094 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.

5095 - LERMAN A. - העד מספר על העיירה ZAREMBY
KOSCIELNE - הוא מספר על אחרית היהודים בעיירה

5097 - RAJBMAN RAJA - העדה מספרת מעלליהן של שלוש נשות S.S.
במחנה KLOGE באסטוניה

5098 - עדות זהה ב - 320

5099 - FLEKER MEJR+FEJGA - העדים מספרים על מספר מחנות
עבודה ביניהם CZESTOCHOWA

5101 - ARKIN VIKTOR+BRONISLAWA ZNIDER - שתי עדויות של
יהודים אודות עזרתה של **AGNIESZKA WROBEL** שהלכה באש ובמים
כדי להצילם

5102 - ARKITOWA AGNIESZKA – העדה מספרת על הצלת 5 נשים
יהודיות בביתה ב - WESOLA

ANUSZEWSKA STANISLAWA - 5103 - העדה היא פולניה שהוציאה את ארוסה היהודי מ – LWOW אל הוריה ב – WARSZAWA הסתירה אותו והצילה את חייו

ASTNER MARIA - 5104 - אישה אלמנה מגדלת ילדה יהודיה יחד עם שני ילדיה ומתייחסת אליה כאל בתה היא מבקשת עזרה מהוועד היהודי - בעדות יש שני מכתבים בנושא

BRANDWAJN JANINA - 5105 - העדה שניצלה בזכות פולניה שסיכנה את חייה מבקשת מהוועד היהודי שימצא בשבילה מכונת תפירה שתעזור לפרנסת המשפחה - הפולנייה הצילה עוד שתי בנות משפחה

KAHAN BALBINA - 5106 - העדה מספרת על אישה פולניה שהסתירה אותה, את אחיה ואת גיסתה בדירתה הקטנה

BORENSTEIN HANKA - 5107 - העדה מספרת על חייה במסווה ארי עד שנת 1943 כאשר נאסרה עקב הלשנה – היא מצליחה להתחמק ושורדת בעזרת פולניה שמסתירה אותה עד השחרור

FALA ROZA - 5108 - העדה התחבאה יחד עם בעלה אצל משפחת BRANSKI ב – STANISLAWOW

SZECHTER BENIEK - 5109 - משפחתו נרצחה והעד ניצל בידי משפחה פולנית שאימצה אותו וטיפלה בו כבבנה - הוא מבקש בשבילם תמיכה חומרית

5110 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם

BORUCZ BRONISLAWA - 5111 - אישה פולניה מבוגרת מספרת על החזקת משפחת CWEJG בביתה ב – WARSZAWA עד למרד הפולני - אז נפרדו דרכיהם כי משפחת צווייג נשלחה לגרמניה - היא מבקשת חבילת בגדים למשפחתה

BARANOWSKA ELZBIETA - 5112 - העדה היא פולניה אצילת נפש שהצילה 6 יהודים בביתה ב – PINSK - הניצולים מאשרים את אמיתות הדברים

SERWA JADWIGA - 5113 - פולניה וניצולים יהודים מוסרים עדות

BARANIAK ANTONINA - 5114* - פולניה הצילה ילדה יהודיה בת 4 - היא אינה מבקשת דבר

BOROWSKA JADWIGA - 5115* - פולניה מחזיקה ילד יהודי 4 שנים - היא במצב כלכלי קשה ומוכנה למסור אותו אך הילד מסרב לעזוב אותה

BANACH EUGENIA - 5116 - עדותה של פולניה שמכרה נשק למחתרת
בגטו WARSZAWA – אחרי המרד היא הסתירה בביתה 6 יהודים

BURCHACKA HELENA - 5117 – פולניה שהצילה רבים ממכריה היהודים
מהעיירה RADZYMYN

JAGNISZEWSKA MICHALINA - 5118* - איכרה פשוטה מסביבת
WARSZAWA נוסעת לגטו ומביאה לביתה תינוקת יהודיה בת שלושה חודשים
- **בעת גבית העדות הפעוטה היא בת 3 שאוהבת מאד את אימה המאמצת**
- **אהבה הדדית**

BOLAK FELICJA - 5119 – פולניה הסתירה בביתה שלושה נערים יהודים
ושיתפה אותם בעבודתה במסחר בשוק השחור בשנים 1945–1941 ב -
WARSZAWA

BLITZER ADA - 5120 – העדה היא פולניה שהתחתנה עם יהודי בשנת 1941
וילדה ילד – בעלה הוצא להורג בידי הגסטפו והיא שרדה תוך עזרה מתמדת
בהצלת יהודים

BORNIEWICZ JADWIGA - 5121 - העדות זניחה אך מלמדת על היחס
ליהודים ברחוב הפולני בעת השואה = תורגמה

CZUBEK ALEKSANDRA - 5122 – אישה פולניה מצילה אם ובתה ונותנת
להן מחסה משנת 1939

CYNKA JANINA - 5123 - העדה שביתה היה סמוך לחומת הגטו ב -
WARSZAWA יוזמת הצלת כמה משפחות עם ילדים בעת המרד – היא
מצליחה והם שורדים בזכותה עד לשחרור

CHUDY FELIKS - 5124 - העד הציל אישה יהודיה עם בנה והסתיר אותם
עד לשחרור – כמו כן דאג לרשום כמה עשרות יהודים כדיירים בבתיים עליהם
הוא ממונה מטעם השלטונות

CHROMINA ROZA - 5125 – העדה מספרת שהסתירה משפחה יהודית
בכפר קטן ליד WARSZAWA

CZAJKOWSKI ANDRZEJ - 5126 - עדות על עזרת פולנים - הסתירו
במשקם 9 יהודים

CHRZANOWSKA WANDA - 5127 - עדותה של פולניה מ-
WARSZAWA שהסתירה בביתה שני ילדים יהודים ממוצא צ'כי מ-1943 עד
לשחרור

5128 - CZARNIECKA MARIA - אישה פולניה מספרת על הצלת משפחות יהודיות - העדות משכנעת והיא ניתנה ב - 1945 - העדה מבקשת עזרה מהועד היהודי ואפשר להבין זאת

5130 - DACH ETL - ניצולה יהודיה כותבת הצהרה המכריזה על הפולני WINCENTY JANACZEK כמציל חייה - הוא בא להוציא אותה ממחנה MAJDANEK , הביא אותה ל- WARSZAWA , סידר לה ניירות אריים ודאג שתיסע לעבוד בגרמניה - הוא עזר גם ליהודים אחרים ללא כל תמורה - היא מבקשת הכרה והוקרה על מעשיו

5131 - DOBIECKA JADWIGA - עדותה של פולניה שהסתירה בביתה יהודים - אפשר להבין בין השיטין שעשתה זאת תמורת שכר דירה אך גם זאת הייתה הסתכנות ועזרה גדולה

5132 - DZIENISZEWSKA STANISLAWA - פולניה עזרה למשפחה יהודית - היא מבקשת עזרה בביגוד

5133 - EFIMOWICZ STANISLAWA - פולניה מספרת על עזרה לזוג שיצא מגטו WARSZAWA בעת המרד - אינה מבקשת דבר

5134 - FABIANOWSKA FRANCISZKA - פולניה הצילה ילדה יהודיה - עכשיו היא זקנה ומבקשת עזרה

5135 - TRELAK MARIANNA - העדה הצילה יהודים בזמן המרד בגטו WARSZAWA - בדירתה הייתה יציאה מתעלה שהובילה את היוצאים מהגטו לצד הארי

5136 - FILIPOWSKA JOZEFA - העדה הצילה יהודיה שלא הכירה כלל סמוך למועד המרד בגטו WARSZAWA - גם הניצולה מעידה על הפגישה הגורלית המקרית עם מצילתה

5137 - FILIPOWSKA H . - העדה הצילה ילד יהודי ב - BIELANY

5138 - FAKTOR MARIA - פולניה מבוגרת ובעלה הצילו תינוקת יהודיה וגידלו אותה משך קרוב ל - 4 שנים - הם מסרו את הילדה לידי הרב הראשי של צבא פולין ב - 1946 - הם מבקשים עזרה כי הם זקנים וכל רכושם אבד

5139 - עדות זניחה

5140 - GOLDKORN RUTA - העדה מבקשת סיוע לשני יתומים שאמם הצילה את חייה - האם נפטרה וסבתא מגדלת את הילדים

5141 - GLADISZ WLADISLAWA - העדה מספרת על הצלת נערה יהודיה למרות כל הקשיים שהערימו לפניה השכנים ובני משפחתה - **היא אינה מבקשת דבר !**

5142 - GAJEWSKI JOZEF - העד הוא פולני שהסתיר בביתו יהודים ומבקש עזרה כלכלית - העדות נתנה ב - 1946 כאשר עוד לא הייתה קיימת "אפנת המצילים"

5143 - GRABOWSKI ZIGMUNT - עדותו של פולני שהציל והסתיר ודאג לשלומן של ילד יהודי - אחרי השחרור הביא אותו מיוזמתו אל הועד היהודי בוורשה ושם עשו בעיות לנער בקשר למהימנות יהדותו - רק לאחר שמצאו במקרה אישה שגם לה אותו שם : ROTTLEWI והתברר שהיא בת דודה התיישרו ההורים

5145 - GOSTKOWSKA ST. - **מכתב של אישה פשוטה כתוב בכאב לב גדול - היא הסתירה ילד יהודי בביתה משך 20 חודשים - לאחר השחרור הגיע אביו של הילד לקח אותו והבטיח לחזור ולגמול לאישה העניה והמסכנה על מעשיה - הוא כיזב ואכזב ולא חזר - האישה מבקשת עזרה**

5146 - GIZOT JADWIGA - פולניה מעידה שעבדה אצל משפחה יהודית בוורשה כמטפלת בבתם - היא מוציאה אותם מהגטו ומסדרת להם דירה ומסמכים - האב נאסר ואת הבת היא מצליחה להציל - **עדות מוקדמת מאד - העדה אינה מבקשת מאומה**

5147 - GNOROWSKA STEFANIA - האישה מספרת על הסתרת משפ. GOLDWASER עד לשחרור

5148 - GABKA WACLAWA - אישה פולניה מסתירה את PINKUS GRYNSTEIN מ - OTWOCK - **אישה עניה המוכרת את כתר הזהב מפיה כדי לקנות אוכל לעצמה וליהודי שהיא מסתירה - מרגש !!**

5149 - GRABAREK WLADYSLAW+HELENA - **עדות בנויה על דושיח מסוגנן הממחיש בצורה בלתי רגילה את הקשיים ואת הסכנות האורבים ליהודי מסתתר ולפולנים המסתירים אותו - יהודי נמצא אצל משפחה פולנית משך 3 שנים תמימות**

5150 - MLODUCHOWSKA JADWIGA - העדה הסתירה יהודיה עם בנה בביתה ב- WARSZAWA ועקב זה הייתה אסורה ב- PAWIAK מספר חודשים - הבן שניצל יחד עם אמו מחזק את עדותה

5153 - HERMAN IDESA - העדה מספרת שהיא יחד עם הילד שלה הוסתרו על ידי משפחה פולנית משך ימי המלחמה עד לשחרור

KALUSZYN - JABLONSKA SABINA - 5156 - העדה היא יהודיה מ - המספרת על בקשת עזרה בעת השואה ששלחה למורה בבית הספר בו למדה בעבר - **המורה הלך 30 ק"מ. ברגל כדי לחפש אותה** - הוא הסתיר אותה, את אחותה ואת אחיה באמצעים הדלים שעמדו לרשותו

JASINSKA BRONISLAWA - 5157 - פולניה שהסתירה בביתה ילדה יהודיה תמורת תשלום מספרת שהורי הילדה נתפסו והיא נאלצה להחזיק את הילדה משך שלוש שנים בלי עזרה - אחרי השחרור הדודה של הילדה לקחה אותה - היא מבקשת עזרה

JAMIOLKOWSKA JANINA - 5158 - עזרת פולנים - תורגם

PIWOWARCZYK Z. - 5160* - עדות על הצלת ילד יהודי בכפר - הילד ואמו מאמתים את העדות

5161 - עדות זניחה

KURKOWA KRYSTYNA - 5163 - עזרת פולנים - תורגם

KASMAN MARKUS - 5164 - העד הוסתר אצל משפחה פולנית עד למרד הפולני ב - WARSZAWA

KON WIKTORIA - 5165 - העדה היא יהודיה שהסתתרה אצל זוג פולני מבוגר שדאגו למחסורה - הם עזרו גם ליהודים נוספים - היא מבקשת עבורם ביגוד ומזון

KROLIKOWSKA KRISTINA - 5166 - פולניה מספרת על הצלת יהודים ודבריה נשמעים אמינים - היא אינה מבקשת דבר

KAZIMIERSKA MARIA - 5167 - פולניה שהסתירה בביתה שלושה יהודים מבקשת חבילת בגדים למשפחה

KULIK STEFANIA - 5168 - פולניה שהסתירה יהודיה בביתה מבקשת עזרה

5169 - לא ניתן לפענח

KRUPA HALINA - 5170 - העדה היא פולניה שהייתה אסירה במחנה RAWENSBRUECK המתקשרת לילד יהודי הונגרי עזוב ובלי משפחה ודואגת לו - היא נאסרה יחד עם הילד והצליחה לברוח יחד אתו - היא מגדלת אותו גם אחרי השחרור ומוסרת אותו בידי אביו שחי בהונגריה ב - 1947

5171 - סיפור של פולני על עזרה ליהודים - **מפוקפק!**

5172 - **עדה אלמונית** שחתימתה לא מזוהה מספרת על אישה פולניה שעבדה בבית המשפחה היהודית 16 שנה באה מרצונה לתוך גטו WARSZAWA לגור עם המשפחה כדי לטפל באחותה החולה - **היא ענדה סרט על הזרוע כמו כל היהודים** - לאחר שהיא נאסרה עזבה את הגטו אך ביתה היה פתוח ליהודים והיא עזרה למשפחתה וליהודים רבים

5173 - **KAWKA HELENA** – **משפחה פולנית עם שני ילדים קטנים רעבו ללחם ממש אך המשיכו להחזיק בדירתם הקטנה שלושה יהודים**

5174* - **WROBEL Z.** – פולני מספר על JUREK ילד יהודי המוסתר בביתו והוא מוקסם מאישיותו

5175 - **KOPER STEFAN** – העד מוסר רשימה של 13 יהודים שהסתיר בביתו ב - WARSZAWA

5176 - **KISIELNICKA MARIA** - העדה הצילה ילד יהודי ובשעת מסירת העדות הילד אצלה והיא מטפלת בו באהבה רבה – הילד עבר תיקון ברית מילה - הילד יודע שהיא אמו והיא מתייחסת אליו כאל בנה - **עדות מלבבת !!!**

5177 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם

5179 - **KLEWICKA STEFANIA** – עדות על עזרת הפולנים

5181 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם

5182 - עדות זניחה

5184 - **KREJZLER STANISLAWA** - עדות על עזרת פולנים

5185 - **KOZYNOWA ANNA** – העדה עבדה בוורשה אצל רופא שיניים יהודי כסייעת - היא עזרה לו לצאת מהגטו ומצאה בשבילו מסתור במספר מקומות

5186 - **KALISZEWSKI FRANCISZEK** - העד הוא פולני שלקח אליו ילד יהודי ולמרות הפחד והסכנה החזיק אותו אצלו עד לשחרור -

5187 - **KALBARCZYK ANTONY** - פולני מספר שהתחתן עם אישה יהודיה בכנסיה בשנת 1940 במטרה להציל אותה - עקב הלשנות הדבר לא צלח והיא חזרה לגטו - לא נזכר מקום ההתרחשות

5188 - HIRSZPRUNG LILI - עדות המספרת סיפור הצלה של יהודיה בידי
בחור פולני שאוהב אותה ומוכן לסכן חייו למענה - היא ניצלה בזכותו - הוא
חולה והיא מבקשת עזרה למען ריפוי

5189 - ADA KOSMANN +RZEDZINSKA GITLA - המצילה הפולנייה
והניצולה היהודיה נותנות ביחד עדות

5190 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם

5191 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם

5193 - LANGEWICZ WANDA - עדות על עזרת הפולנים

5194 - KRAWCZYK J. - LEWIN SARA - אישה פולניה מספרת
שהצילה אישה יהודיה עם ילד, את שרה לוויין - בתחילה תמורת כסף ובהמשך
היא פרנסה אותם

5195 - LERNER ICEK - העד מתאר באריכות טרגדיה משפחתית של
העד כאשר נודע לו שחלק גדול ממשפחתו נרצח בידי פולני שהסתיר אותם
בעזרת מספר רוצחים נוספים שהתחלקו ברכושם - אחרי שחקר ונודעו לו
שמות הרוצחים חיי העד היו בסכנה והם הגיעו אפילו לדירתו
ב - WARSZAWA - העד מספר באוקטובר 1946 שהדברים שכתב בעדותו
מיועדים לפתיחת המשפט ב - WARSZAWA - **המקרה פורסם בטלוויזיה
הישראלית כשהבן נוסע לפולין כדי לגלות את עקבות הרוצחים ואת מקום
קבורתם של בני המשפחה**

5196 - בלתי קריא - גודש דין

5198 - פגום ללא תקנה

5199 - עדות זניחה

5200 - MLYNARSKI KAZIMIERZ - העד הוא פולני שפעל במחתרת ועזר
בדרכים שונות ליהודים רבים - הוא מונה את שמותיהם **ומספר שפעל מטעם
ZEGOTA הועד לעזרת היהודים**

5201 - MATRASZEK STEFANJA - פולניה מספרת על עזרתה ליהודים
בעת השואה

5202 - MAJEWSKI JAN - העד הוא פולני מבוגר שהסתיר בביתו משפחה
בת 4 נפשות מפברואר 1943 עד השחרור - **הוא רומז בעדינות שהמשפחה
היהודית לא עוזרת לו בזקנתו**

- MATRASZEK WITOLD+DANUTA - 5203** - אישה פולניה מתארת את עזרתה למספר יהודים - היא מספרת שהיא חולת שחפת חשוכת מרפא ומבקשת שילדיה יוכלו לפנות ל- Z.I.H. לקבל עזרה – הילדים WITOLD+DANUTA אכן פונים אל ה- Z.I.H. ומצרפים את מכתב האם
- MOSON MIECZYSLAW - 5204** - פולני מבקש עזרה למען אשתו היהודיה שהוא הציל
- MATYSIAK K. - 5205** - עדות על עזרה ליהודיה ובנה תמורת תשלום
- NADELMAN LEONI - 5206** - העדה מספרת על צעירה פולניה שעזרה לה וליהודים אחרים במסירות וללא חשבון
- ORLICH Z. - 5209** – פולניה מסתירה את בן חברתה היהודיה משנת 1941 עד השחרור
- PRZYBYLSKA MARIA - 5210** – עדות על עזרת הפולנים בהצלה
- POLAWSKA IRENA - 5211** – העדה ובתה הקטנה היו מוסתרות אצל פולניה ללא תמורה
- 5212** - עדות זניחה
- PASIONEK JOANNA - 5213** – עדות על עזרת הפולנים בהצלה
- PODGORSKI W. - 5216** - עדות זניחה - תורגמה
- PFEJFER ELZE - 5217** - גרמניה שעבדה שנים רבות כמחנכת אצל משפחה יהודית ב- WARSZAWA מספרת על העזרה שהגישה ליהודים ועקב כך נאסרה, עונתה ונשלחה למחנה MAJDANEK
- JANC H. - 5218** - פולני מעיד שהסתיר יהודים בביתו - העדות אמינה מוקדמת והפולני אינו מבקש דבר
- PLUZANSKI M. - 5219** - פולני מבקש בצניעות ובנימוס עזרה חומרית כי גם הוא עזר בעת צרה
- POKORSKA KATARZYNA - 5220** - **פולניה פשוטה ועניה שאינה יודעת לחתום את שמה מצילה יהודי חולה שמגיע לביתה** - היא מבריאה אותו ומתחלקת אתו בפת לחם - היא מבקשת עזרה
- POPLAWSKA L. - 5221*** - גיסתה של העדה ספרה לה על ילדה הנמצאת בכפרה והיא אומללה ומוזנחת ובקשה אותה לקבל אותה לביתה -

לעדה כבר הייתה ילדה משלה ובעלה היה מובטל ובכל זאת החליטה לקבל אותה - היא גדלה את שתי הבנות ובשנת 1946 היא מוסרת את הילדה לידי ה - Z.I.H.

5222 - PIETRUSZKA ELIASZ - העד מונה אחד לאחד את היהודים להם הושיט עזרה - ניצולים מאשרים אמיתות הדברים

5223 - GOSCIEJ APOLONIA - העדה הסתירה בביתה ב - WARSZAWA שתי יהודיות ומבקשת עזרה כלכלית - גם הניצולות מצטרפות לבקשה

5224 - PIETROW ALEKSANDER - פולני מעיד שעזר לסדר ניירות אריים ולהציל מספר יהודים

5225 - POKROPEK LEONORA - אישה פולניה מספרת על קשרי בעלה עם לוחמי גטו WARSZAWA באספקת נשק לפני המרד והוצאת אנשים מהגטו לאחר מכן - KAZIK RATAJZER הסתתר אצלה והצליח להימלט כשהגסטפו הגיע ובעלה נהרג בקרב - נער יהודי שהיא הסתירה הפך למלשין ועקב כך גם בעלה השני נרצח - יש לה שלושה ילדים קטנים והיא מבקשת עזרה חומרית מה - Z.I.H.

5226 - PUTKA APOLONIA - פולניה מוסרת שירו בבעלה בעוון הסתרת יהודים

5227 - PALUSZEK JAN - פולני מסתיר יהודיה בביתו בעת השואה - ב - 1945 הוא פונה לוועד היהודי שידאגו לה

5228 - עדות זניחה

5229 - ROSENBAUM LEON - העד מספר על פולני שעזר והסתכן וממשיך לעזור גם אחרי השחרור ליהודים החוזרים מרוסיה - הוא מבקש תמיכה והכרת טובה לאיש תושב WARSZAWA

5230 - ROPALEWSKI HIPOLIT - העד הוא פולני שעזר למספר יהודים והסתיר אותם בביתו הוא מבקש עזרה מה - Z.I.H.

5231 - RAJZNER PELAGIA - העדה היא פולניה שהתחתנה עם יהודי ב - 1939 - הם נאסרו ב - 1941 והיו בבית הסוהר - בעלה חלה בשחפת ונפטר ב - 1942 - העדה מבקשת עזרה כספית כדי להחזיר חובות שנוצרו עקב מחלת בעלה

5232 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגמה

5233 - SZTEINER KONSTANTY - העד מספר על עזרה ליהודים - לא
מבקש דבר

5234-5236 - עדויות זניחות

5235 - SWIDERSKA MARIA - פולניה מספרת על עזרה ליהודים - לא
מבקשת מאומה

5237 - RUKIEWICZ MICHAEL - ניצול מעיד על עזרת פולני

5238 - SZMIDT HENA - העדה מספרת שפולניה הסתירה אותה בביתה
ב- POLTUSK - גם אחרי השחרור היא מתגוררת בביתה - היא מבקשת
סיוע כלכלי למען האישה שהצילה אותה

5239-SZAPIRO ELZBIETA-אישה נוצריה שבעלה יהודי דואגת לו
למסתור ועוזרת גם ליהודים נוספים

5240 - עדות זניחה

5241 - SWIERCZYNSKI BERNARD KONRAD - פולני מבקש עזרה
מה - Z.I.H. ומביא הוכחות על עזרתו המגוונת משך תקופה ארוכה

5242 - SZCZYPIORSKA M. - העדה היא פולניה שמספרת על הצלת
בחור יהודי בביתה

5243 - SALWIN MARIA - מורה נשואה ואם לשניים הסתירה בביתה תוך
סיכון משפחתה 3 יהודים במשך **תקופה ממושכת במסירות אין קץ וללא כל
תמורה**

5244 - SZCZESNIAK HELENA - פולניה שאמה היהודיה התנצרה עוזרת
ליהודים

5245 - עדות זניחה - תורגמה

5246 - SADOWSKA ANNA - העדה הושיטה עזרה ליהודים

5247 - SAGAN BRONISLAW - העד מספר שהציל ילד בן 9-10 והחזיק
אותו בביתו משנת 1943 עד 1947 - עם מסירת הילד בידי הועד היהודי
הובטח לו שיקבל גמול על מעשיו הראויים - הוא מבקש בגדים למשפחתו

5248 - SADOWSKA J. - העדה הצילה ילדה יהודיה - אינה מבקשת דבר

5249 - DABROWSKA HELENA - משפחה פולנית הוציאה מגטו
WARSAWA 16 יהודים ושיכנה אותם במקומות שונים - חלק מהם מעיד
על אמיתות העדות - המשפחה מבקשת את עזרת הוועד היהודי

5251 - SLAZAK AGNIESZKA - פולניה הצילה ילדה יהודיה

5253 - עדות זניחה

5254 - עדות זניחה

5255 - NIEZABITOWSKI - עדות על עזרת פולני - אינו מבקש דבר

5257 - TRAGER ALFRED - עדות על עזרת פולנים - אין תימוכין מן
הניצולים - מבקשים עזרה

5258 - TROSZKA AGNIESZKA - העדה הצילה ילד - היא עדין מטפלת
בו

5259 - TRAWINSKA MIROSLAWA - העדה מספרת על החזקת ילדה
יהודיה משך שנות המלחמה ומבקשת עזרה בשנת 1973

5260 - WARSZAWSKI ROMAN - העד כותב 50 שנה לאחר האירועים
על אישה פולניה שהסתירה יהודים בביתה ללא חשבון ופחד - עברו כל כך
הרבה שנים ועדיין הוא מהלל אותה על הצלת חייו

5261 - עדות זניחה

5263 - עדות זניחה

5264 - ORBACH - העדות נוגעת למשפט שנערך ב - 1960 למספר
פולנים שהואשמו ברצח משפחה בת 7 נפשות ב - DABROWA

5265 - WULEZENSKA TEODORA - פולניה מצילה תינוקת יהודיה

5266 - WOJCIKOWA JANINA - העדה היא פולניה שהושיטה עזרה
ליהודים ומבקשת כעת עזרה מה - Z.I.H.

5267 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם

5268 - LASKUS CZESLAW - פולני נשוי ליהודיה שעזר ליהודים בעת
צרה מבקש את עזרת ה - Z.I.H.

5269 - WILCZOW - עדות על עזרת הפולנים

5270 - WANDEL WLADISLAW - עדות על עזרת פולנים

5271* - WOGELGANG PELAGIA - סיפור הצלתה של הילדה
LUSIA FARBIARZ - פולניה מגדלת ילדה יהודיה ומאמצת אותה לבת -
ב - 1946 הופיעו אצלה יהודים אך היא סירבה למסור את הילדה - **רק**
כשהופיע הדוד היא נאותה למסור אותה - הילדה כבר שבועיים לא אצלה -
הבית ריק והלב גם כן - היא ובעלה לא אוכלים ולא ישנים - עדות עצובה !

5272 - ZAJACZEK JOZEFA - העדה היא אישה פולניה שבעלה היהודי
נכנס לגטו WARSZAWA והיא יחד עם הילד נשארו בצד הארי - **המכתב אל**
הועד היהודי נושא את התאריך 29/7/1946 כלומר אחרי פוגרום KIELCE -
מצורפות מספר מלים בידיש האומרות שהילד מאוים ע"י השכנים ויש סכנה
לחיו - היא מבקשת מהוועד שייקחו את הילד וישלחו אותו לחוץ לארץ
שיזכה לחינוך וטיפול

5273 - עדות זניחה

5274 - ZBOROMIRSKI ADAM - פולני מציל ילד יהודי ב - VILNA

5275 - ZAKS JOZEFA - פולניה מצילה ילד יהודי בדרך מקורית

5276 - עדות זניחה

5277 - פגומה ללא תקנה

5278 - ZAWADIEWICZ HENRYKA - פולניה מספרת על עזרה ליהודים
ושתיה יהודיות שנעזרו בה מאשרות את דבריה

5279 - SENKO SABUNA - פולניה שפעלה במחתרת מספרת על עזרה
ליהודים - **אינה מבקשת דבר**

5280 - NUSBAUM MARIA - פולניה נשואה ליהודי מספרת על הסתרת
יהודים בצד הארי של WARSZAWA על ניירות אריים שהשיגה בשבילם ועל
סכנת נפשות מצד ה - GESTAPO שחיפש אותה

5281 - העדות מספרת על עזרת פולנים - **מפוקפק** - לא תורגם

5282 - עדות על עזרת פולנים - **מפוקפק** אך תורגם

5283 - פגום ללא תקנה

5284 - עדות זניחה

5285 - בלתי קריא

5286 - SEDZINA P. – העדה מוסרת שמות רבים מאד של יהודים שהיא
עזרה במעשה הצלתם

5287 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.

5288 - CHASKELBERG LOLA - העדה היא יהודיה שהייתה בגטו
WARSAWA יחד עם בתה הפעוטה בת חמישה חודשים - **זמן קצר לפני
המרד היא מסרה את בתה לטפולה של משפחה פולנית ענייה מרודה - היא
נאספה בעת המרד יחד עם אחרים ונשלחה ל- PONIATOW משם הצליחה
לברוח ולהגיע לכפר שם טיפלו בבתה - המשפחה קבלה אותה אליהם
והתחלקה אתה באוכל המעט שהיה - העדה מבקשת מהוועד היהודי עזרה
למענם**

**5289* - MAJDANOWA - העדה מתארת את הקשיים המיוחדים
שהייתה מנת חלקן של אמהות לתינוקות בעת השואה - כולם פחדו מבכי
של תינוק - היא רצתה להתאבד וביאושה כי רב התיישבה ליד מוכרת
פחמים זקנה וסיפרה לה את הכל - הזקנה לקחה אליה את התינוק והעדה
יצאה לעבוד בגרמניה ושרדה - בעת כתיבת העדות בשנת 1946 שתי
הנשים גרות יחדיו ומגדלות את הילד - סיפור מרגש !!**

5290 - HIRSZBERG ROZA - הניצולה מבקשת עזרה למען מיטיביה

**5291* - אלמונית - העדה האלמונית מוסרת שלושה סיפורים על שלוש
ילדות יהודיות בשואה ואחריה - כל המקרים המתוארים הם על ילדות
שהוסתרו אצל משפחות נוצריות**

5292 - TURNER HELENA - PIETRZEKOWA - העדה הבריחה את
הגבול להונגריה - היא שוהה במחנה לפליטים פולנים - היא מאמצת ילד יהודי
- לאחר השחרור התברר שאם הילד שרדה ובשברון לב החזירה אותו לאמו

**5293* - אלמוני - ילד או ילדה שלא חתמה את שמה מוסרת עדות בגיל 15
ומספרת קורותיה - בחלק האחרון של העדות מסופר על כשלון מרד הפולנים
ב - WARSAWA ויציאת האוכלוסייה מהעיר - העדה יחד עם מספר אנשים
נוספים מסתתרים בחורבות ומרתפים עד לשחרור**

5295 - STERLING WACLAW - עדות על עזרת פולנים בהצלת יהודים

5296 - עדות זניחה - תורגמה

BRUN RYSZARDA - 5297 – העדה מספרת על הצלת משפחת אחותה
בידי פולני

LENARTOWICZ STEFAN - 5298 - העד הוא פולני שמספר על ידידות
אמיצה שנרקמה בינו לבין יהודי - העד מבקר בגטו WARSZAWA מספר
פעמים ומביא מזון - הוא היה מוכן להסתירו אך היהודי סירב

JURIEWICZ TADEUSZ - 5300 - העד גר ליד מחנה SOBIBOR והוא
מספר על המרד

ZAHLER ERWIN - 5301 – העד מתמקד בעדותו על איסוף הרכוש היהודי
בגטו KRAKOW לאחר החיסול וההעברה ל - PLASZOW – הוא היה
בקבוצת היהודים שעשו זאת – העד מתאר ממראות עיניו

SCHENKEL LEJZER + SCHACHNER LEA + SCHACHNER LEJZER - 5302
- בעדות יש מידע על הצגות תיאטרון במחנה CZESTOCHOWA - מוסר
העדות מארגן את ההצגות

FRIEDMAN IZYDOR - 5303 - מידע אודות גורלו של DR. DAMM

MUTLIS ADAM - 5305 - תיאור ספרותי של בוקר בחייו של אסיר במחנה
בלי שם

GUTSTEIN HANA - 5307 - העדה יצאה מגטו KRAKOW בלי מסמכים
והצליחה להגיע לעבודה בגרמניה בזהות ארית

SINGER SALOMON - 5308 - העד מספר על SKARZYSKO

MALECKA - 5309 - **זאת רשימת התעודות הנמצאות בארכיון העיר
KRAKOW הנוגעת ליהודי העיר בשנים 1940-1942**

CABAJ PAWEL - 5310 - העד מוסר על תרמית גרמנית בגטו BOCHNIA
שבעקבותיה באו יהודים להתנדב לעבודה ב - KOSZYCE אך הם הובאו לבור
ההריגה ונרצחו

MANDELBAUM AMALIA-5312* - פרטים על בתי ילדים ב- KRAKOW
PLASZOW - 1

KROLIK KRISTINA - 5314 - עדות כנגד שוטר שהתעלל בה וביהודים
PRZEMYSL – ב נוספים

5315 - DEMCZUK MARIAN - פולני מוסר התרשמויות על הגטו
ב - KRAKOW - הוא מוסר גם על PLASZOW שם היה אסיר שלושה ימים
בלבד

5316 - SZUMAN NACHMAN - העד מספר שבשנת 1943 פגש בבניין
היודנראט ב- ZOLKIEW צעיר שהצליח לברוח ממחנה BELZEC - הוא עבד
בארצות בגדי הנרצחים והעמסתם לקרונות - הוא הסתתר מתחת לבגדים ולא
התגלה - בדרך זו ברח מהמחנה

5017 - DURACZ JERZY - זיכרונות של פולני על NIUTA
TAJTELBAUM שכיניה WANDA לוחמת יהודיה בשורות ה - GWARDIA
LUDOWA ב - WARSZAWA

5317 - WOLMUT - העדה משרטטת תמונות מגטו WARSZAWA

5318 - REISS JOSEF - WINZELBERG CHAIM - העד הראשון מספר
שהשתייך לקבוצת הזייפנים של כסף ומסמכים שעבדה במחנה
SACHSENHAUSEN - העד השני מספר על מחנה SZEBNIE

5321 - STEINBERG ANNA - העדה מספרת על כך שבהיותה בגטו
BOCHNIA **קבלה הודעה שניירותיה שהגישה דרך הצלב האדום שהיא
אזרחית PALESTINA הגיעו מ- BERLIN - היא הגיעה ל - KRAKOW
שם נאספו מכל הסביבה 157 יהודים בעלי אזרחות זרה - כאן נקטעת העדות
המעניינת !**

5322 - אלמוני - רצח 140 יהודים מיישובים כפריים בסביבת KRAKOW ביער
TYNIEC ב - 8/7/1942

5323 - **דו"ח ביניים על ה"טיפול הרפואי" באסירי MAUTHAUSEN -**
העדות כוללת תחומים רבים שיש להם נגיעה לחייהם ומותם של אסירי המחנה
ובעיקר של החולים - בין היתר מסופר גם על ניסויים רפואיים

5324 - GROSS NATAN - קורות המשפחה בגטו KRAKOW - הבריחה
מן הגטו וראשית ההתארגנות בצד הארי

5325 - GURFINKEL OGENIA - העדה מספרת לתומה קורותיה
ב - WARSZAWA - הייתה נשואה ואם לשתי ילדות קטנות - במרד הגטו
היא נתפסת עם הבנות והן נשלחות ל - MAJDANEK - החותנת הייתה
אתה והיא לקחה אותן אתה כשהייתה סלקציה - **העדה נשארת לבד ועולמה
נחרב עליה - היא שורדת במקרה אך אינה מוצאת טעם לחייה - עדות
מרגשת !**

5326* - GURSKI JUREK - עדות של ילד בן 6 המספר את שזכור לו

=5327 - ZELLNER BEZALEL – העד מספר בפירוט רב על תנאי העבודה והקיום, על מפקדי ה- S.S. ומנהלי העבודה בשלושת ה- JULAG - מחנות עבודה ליהודים - שהתקיימו בסביבת KRAKOW - חלק מהעדות מוקדש ל- PLASZOW

5328 - אלמונית – העדה מציירת דיוקנאות מורים בגימנסיה היהודית ב- DROHOBYCZ

5329 - KOHN ROZIA - העדה מספרת על מחנה PLUCHOW

5330 - EHRlich CHAJM - העד מוסר עדות חיובית על מחנה SCHLIEBEN

*5331 - PIETERKOWSKI HEINZ - ליל סיוטים בבית יתומים - KRAKOW

5332 - REDLICH EUGENIUSZ - העד מספר ומפרט על מרד ה- SONDERKOMANDO במחנה AUSCHWITZ ופיצוץ שתי המשרפות

5333 - KOHN RUTH - העדה מספרת שעבדה ב- "EMALIA" והגיעה ל- BRUNLITZ - היא הייתה ב- AUSCHWITZ עם יתר הנשים של המפעל – **העדה מספרת שלקחו מהן במחנה AUSCHWITZ ½ ליטר דם (אולי לעירו דם ? – יוסלה כרמין)**

5335 - DR.LIPSchITZ M. - עדות על קבוצת כימאים שעבדו במחנה SCHOJBERG

5338 - HAUSER ANNA - העדה גורשה מ- KRAKOW ל- TARNOW - היא מתארת את חיסול הגטו - ספט. 1942

5339 - DR. STERN NATAN - **זהו מכתב שהוברח ממחנה BRUNLITZ לשם הגיעו יהודים שכוננו מאוחר יותר יהודים מ- "רשימת SCHINDLER"** - המכתב הוא מתאריך דצמבר 1944 ומיועד לאנשי "ZEGOTA" בקרקוב שמצאו דרך לשלוח עזרה כספית - במכתב בא לידי ביטוי ההערכה הרבה של כותב המכתב לפועלו של SCHINDLER

5340 – בתרגום אצל הלינה

5342 - LOWENBERG FERDINAND - העד מתאר בקצרה את הרושם הראשון שעשה עליו מחנה הריכוז BUCHENWALD

5343 - EDELMAN MAREK - העד היה סגן מפקד Z.O.B. בגטו -
WARSAWA בעדות הוא מתייחס למספר אנשי הארגון הלוחם שקבלו
הוראה להתגייס ל- O. D. - המשטרה היהודית - הוא מונה שמות

5344 - SZARACH MARJAN - העד יצא מגטו WARSAWA וחי במסווה
ארי - הוא הרחיק עד יערות LUBELSKI בחפשו את הפרטיזנים והשתתף
בקרבות - גם הוא מספר על היחס הרצחני של חלק מהפרטיזנים הרוסים אל
היהודים

*5346 - GOLDMAN ROMAN - העד מספר מעט על עיר הולדתו
TOMASZOW MAZOWIECK וגם על מחנה העבודה BLIZIN - הוא טוען
שנשלחו 2500 ממחנה זה ל- TREBLINKA בערך בפברואר 1943 והם שהו
שם בלי לעבוד 5-6 חודשים - בקיץ 1943 הועברו ל- AUSCHWITZ - הוא
עבד עם עגלת יד על הרמפה ב- BIRKENAU - הוא מספר שהיו שתיים
כאלה ולפעמים שלוש - תפקידם היה להעביר גוויות של יהודים שמתו בדרך
הייסורים אל AUSCHWITZ למקום השריפה לקרמטוריום - היה לו קשר עם
אנשי ה- SONDERKOMANDO שהיו נותנים לו לחם אותו היה מביא
לאחותו ולאמו - העד מספר שב- BIRKENAU היה קיים בשלב מסוים
BLOCK של נערים עד גיל 17 - הוא מספר על שיטת הסלקציה בבלוק זה
- בין החיים למות היה הבדל של סנטימטרים - כל הנערים שלא הגיעו
לגובה של מטר וחצי דינם נגזר - היו מודדים עם סרגל והנערים התרוממו
על קצות האצבעות ומתחו את הצוואר כדי לעבור את הרף - העד נתן שתי
עדויות, אחת ל- Z.I.H. והשניה בפני הועדה לחקירת פשעי הנאצים בראשות
שופט - העדויות כמעט זהות והן נמצאות תחת מספר 5346

5347 - FAJNZYLBER ALTER (JANKOWSKI STEFAN) בן
CHAJM+SURE - נולד ב- 23/10/1910 ב- STOCZEK מחוז LUKOW -
העד הוא איש ה- SONDERKOMANDO שהיה ב- AUSCHWITZ כמעט
3 שנים - הוא הגיע במשלוח הראשון של יהודי צורפת שהיו כלואים במחנה
DRANCY - בעברו היה קומוניסט, ישב בבתי סוהר בפולין ויצא ללחום בספרד
במסגרת הבריגדה הבינלאומית - הוא היה פעיל במחתרת בתוך המחנה ועשה
ניסיון בריחה שלא צלח - הוא האיש שארגן את צילום התמונות היחידות
שצולמו בזמן אמת בתוך מחנה BIRKENAU ב- 1944 - המסמך כולל
בתוכו שתי עדויות, אחת שניתנה מיד אחרי השחרור באפריל 1945 בפני
הועדה לחקירת פשעי הנאצים בראשות שופט, השניה שניתנה אחרי 40 שנה
במוזיאון AUSCHWITZ בשנת 1985 - בעדות הראשונה הוא מזכיר את
"אשת האגדה" מ- AUSCHWITZ - בעדות השניה יש נספח מיוחד בנוגע
לצילומים שנעשו

5348 - DR MAJER ARTUR - העד הוא יהודי גרמני שנמצא במחנות
ריכוז מאז 1933 - הוא מוסר עדותו בפני שופט היושב בראש ועדה החוקרת את
פשעי הנאצים - KRAKOW באפריל 1945 - הוא מוסר עדות על מחנה
AUSCHWITZ - זאת עדות חשובה ומקיפה מאד על המחנה - הוא מוסר

בידי הועדה כמה מסמכים חשובים שהנהלת המחנה לא הספיקה להשמיד לפני פינוי המחנה - הוא יודע את רזי AUSCHWITZ ומסביר אותם לועדה - עדות חשובה מאד!

SREBNIK SZYMON+MISZCZAK ANDRZEJ - 5350* – נער יהודי ואיכר פולני שהציל אותו מוסרים עדות בפני ועדת חקירה על פשעי CHELMNO - הנער עקר שיני זהב, חטב עצים וסידר את הגויות לשריפה – הוא היה כבול בשרשראות כדי למנוע בריחה - בסיום משימתם אחרוני האסירים הובאו למקום ההוצאה להורג - הוא מצליח לברוח כשהוא פצוע והאיכר מטפל בו במסירות

DOMZAL JOZEF-5354-פולני מתאר את CHELMNO

PODCHLEBNIK SALOMON - 5355 - העד מוסר עדות קצרה בפני שופט על שהותו במחנה המוות SOBIBOR - יש לעד שתי עדויות נוספות מפורטות יותר

SUSMAN HEINRICH - 5358 - עדות קצרה על שינויים שחלו במחנות הריכוז בסוף שנת 1944 בנוגע לרצח אסירים

DR . ENDE JOZEF - 5360 - העד מילא תפקיד שלישי במחנה שבויי הצבא הפולני ב - VAMOSMIKOLA בהונגריה - הוא מספר במדויק את מהלך הפרדת היהודים מיתר השבויים וריכוזם במחנה זה

SKORNICKI - 5361 – העד מספר על הגטו ב- TOMASZOW MAZOWIECK ועל אקציות שנערכו בעיר-בסוף העדות הוא מונה בשם את הקצינים הגרמנים שהשתתפו ברצח היהודים

SCHUS ABRAM - 5362 - העד מספר ממקור שני על מאות יהודים מ-LWOW שנשלחו לעבוד ב- **GRODEK JAGIELONSKI** ואחרי שסיימו את **עבודתם הגרמנים שרפו אותם חיים**

LOBEJKO BRONISLAW - 5363 - העד הוא פולני שעבד בתחנת הרכבת SOBIBOR - הוא מתאר את המחנה ומספר פרטים שנודעו לו מתוך שיחות עם השומרים האוקראינים

SAWICKI FRANCISZEK - 5364 - עדות פולני בפני שופט-חוקר URBAN על מחנה SOBIBOR

PIERZCHOWSKI BOLESŁAW - 5365 - העד הוא פולני המוסר עדות בפני שופט-חוקר ב - 1945 - הוא מוסר מידע על מחנה SOBIBOR

5366 - SPOKOJNI JANKIEL - העד מוסר עדות קצרה בפני שופט בנוגע
למחנה המות SOBIBOR - הוא גם מוסר מידע על WLODAWA

5367 - KRETJAK LEON - העד מוסר עדות בפני שופט בנוגע למחנה
SOBIBOR

5368 - SAMET MOTEL - עדות שנמסרה בפני השופט URBAN העומד
בראש הועדה לחקר פשעי הנאצים - הוא עבד כנגר ב-SOBIBOR - העד
מתאר את המרד והבריחה מהמחנה - הוא מספר גם על המחנה

5370 - ZATORSKA STEFANIA - העדה היא פולניה שגרה בכפר
SOBIBOR - העדות נתנה בפני שופט-חוקר URBAN - היא מספרת
ש-FRENZEL היה קונה אצלה פרות וירקות בשביל שומרי המחנה - היא
יודעת רק דברים כלליים ביותר על המחנה

5371 - STEFANIUK JAN - איכר מסביבת SOBIBOR מספר על המחנה

5372 - MALINSKI JOZEF - עד זה עבד במזכירות יערות SOBIBOR -
הוא מוסר פרטים רבים על הקמת המחנה ופעולתו - הוא מעריך את מספר
אנשי ה-S.S. במחנה כ- 30 והוא יודע למנות 16 בשמותיהם

5373 - FAJGENBAUM SRUL JANKIEL - העד הופיע לפני השופט
חוקר URBAN שחקר עדים בנוגע למחנה המות SOBIBOR - **העד עבד
במחנה בעבודות שונות, בין היתר בבניית תאי המות** - העד מספר שהיו
מגיעים למחנה גם משלוחים במשאיות וברגל - לפי דבריו הומתו היהודים
בזרם חשמלי - העד לא השתתף בהכנות למרד וגם לא ידע עליו אלא ברגע
שהתרחש - הוא בורח יחד עם אחרים ומכוון את עצמו לכיוון עיר הולדתו
CHELM

5374 - PETLAK FRACISZEK - העד הוא עובד רכבת שנותן עדות בפני
שופט החוקר על SOBIBOR

5376 - KALINOWSKI STEFAN - העד מוסר מידע על מאסר פעילות
ZEGOTA

5377 - SOJKO IRENA - ראה העדות הבאה

5378 - SOJKO MICHAL - העד ואשתו ניהלו מזנון בתחנת הרכבת
SOBIBOR - הוא מוסר עדות בפני שופט חוקר בנוגע למחנה המוות
- SOBIBOR

5379 - עדות זניחה - תורגמה

BEREZKO ADAM - 5380 - פולני מלשין על פולני אחר שהיה יערן ראשי
ביערות CZORTKOW ורצח יהודים מסתתרים

GRYNBLAT RENA - 5381 - העדה חיה במסווה ארי ב - WARSZAWA

HOLTZ ALEKSANDER - 5382 - העד נסע לעבוד בגרמניה תחת מסווה
ארי - הוא מספר חוויותיו

GOLDBERG MICHAEL - 5383 - העד לחם במרד גטו WARSZAWA
ולאחר מכן נשלח למחנה BUDZIN

NIANKOWSKI JOSEF - 5387 - העד מוסר בתמצית את קורות היהודים
במחוז GRODNO – הוא מוסר על ריכוז יהודי **GRODNO ועיירות המחוז**
במחנה KELBASIN הידוע לשמצה – הוא מונה את מספר היהודים בכל
עיירה ועיירה – באותה עדות מוסר NOWOKOLSKI BENJUMIN על
העיירה GRODEK BIALOSTOCKI

RAKOWICKI SZAJE - 5388 – העד מספר מפי פולנים ויהודים ששרדו
בעיירה SWISTOCZ - הוא עצמו נלחם בשורות הצבא האדום - הוא מספר
שנשארו 36 יהודים מהעיירה והסביבה כולל את היהודים שחזרו מרוסיה - הוא
מספר על אישה פולניה שלא נפרדה מבעלי הבית אצלם שרתה והלכה אתם
לבורות המוות

5389 - העדות פגומה במקור

WL. B. - 5390 - פולני שלא מזדהה בשמו היה עד ראייה לרצח אם ובנה
הקטן בידי גרמנים בדרך כפרית סמוך ל - KRASNYSTAW - מראה הרצח
טבוע בו לתמיד

KALINOWSKI STEFAN - 5391 - פולני מהעיר ZAMOSC מספר על
אונס נערות יהודיות בשנת 1940 במטה הגסטאפו בעיר

BERGSON STEFANIA - 5392 - העדה היא אחות במקצועה והיא
מספרת על מרפאת T.O.Z. בגטו WARSZAWA ועל פעולות הרופאים -
עדות חשובה בנושא הרפואה בגטו

JANICKI STEFAN - 5393 - העד מוסר מידע על LEJZER LANDAU
משתף פעולה יהודי בגטו BOCHNIA שהגסטפו אפשר לו לצאת לחו"ל
ב - 1943

PIELACHOWSKI ROMUALD – 5394 - העד הוא שופט פולני שהייתה
לו הרשאה להיכנס לגטו NOWOGRUDEK - יהודי בשם BERKOWICZ
מסר לו כתב יד המספר קורותיהן של מספר קהילות יהודיות - הוא בקש

לשמור את התעודה בכלי זכוכית, לאטום בלקה ולהטמין באדמה - עוד הוא בקש שהתעודה תשלח לאמריקה - העד מוסר את התעודה לידי ה-Z.I.H.

5397 - STRAUBER - העד מספר על מחנה עבודה ב- POZNAN שהיו בו תנאים קשים במיוחד

5398 - GORBATY JAN - העד מספר על רצח אומנים יהודים ב- LWOW לאחר כניסת הגרמנים לעיר - הוא מונה בעיקר פסנתרנים ואנשי מוזיקה ומזכיר את פועלם

5400 - WAJGENSPERG HERSZ - העד מספר שהיה מזכיר ארגון בעלי המלאכה בעיר OSTROWIEC לפני 1939 - בתקופת השואה היה מזכיר ה- JUDENRAT ותקופה קצרה היה גם שוטר - לפי דבריו הוא גורש מהמשטרה ועבד בתור פועל - 4 הצהרות של עדים תומכים בגרסתו

*5401 - FERBER ROMAN - ילד מוסר עדות בפני הועדה לחקירת פשעי הנאצים בראשות השופט JAN SEHN - הוא מספר על חוויותיו בגטו KRAKOW ובמחנות - בפנוי מחנה AUSCHWITZ הוא לא יצא למצעד המוות אלא נשאר במחנה ושחרר על ידי הצבא האדום

5402 - אלמוני - העד האלמוני מספר אפיזודה הקשורה לחודשים הראשונים של הכבוש הגרמני - העד יחד עם יו"ר ה- JUDENRAT ב- WARSZAWA, ADAM CZERNIAKOW מביאים קנס כספי שהוטל על היהודים אל מטה ה- GESTAPO

5403 - VAN KLEETEN-NYKERK ELISABETH - העדה הגיעה ל- BIRKENAU בסוף מאי 1944 - היא מספרת חוויותיה במחנה

5404 - אלמוני - העד מספר את קורות יהודי ZAMOSZCZ - לאחר שהעיר הוכרזה JUDENREIN שינו את שמה ל- HIMLERSTADT

5405 - אלמוני - רשימה שמית של 59 יהודים שנספו ב"צעדת המות" שיצאה מ- BUCHENWALD - יצאו לדרך 1620 יהודים והגיעו למחנה LEBENAU
158

5406 - BUCHNIK NECHA - האשמות ותלונות על סגל ה- S.S. במחנה PARSNITZ - המסמך הוגש לשלטונות צ'כיה לאחר שחרור המחנה ב- 1945

5408 - NOWAKOWSKI KAZIMIERZ - עדות נגד "שוטר כחול" שירה על העד ופצע אותו ליד שער גטו WARSZAWA - העד פגש את הפולני ב- 1953 ומתלונן נגדו

5409 - CZABAJOWA WANDA - עדות על עזרת פולנים

5410 - SELIG ROZA - הניצולה כותבת מצרפת ומעידה ב - 1952 לטובת המהנדס MUSZK שהציל אותה ואת ילדתה - הוא כנראה נרדף מבחינה פוליטית בפולין והיא מנסה לעזור

5411 - Czerniakowa Felicja - אשת ראש היודנרט בוורשה מוסרת עדות

*5412 - SZYTZ POLA - ילדה יהודיה מספרת על יחידת פרטיזנים שפעלה באזור העיירה BOGUSLAW אליה הצטרפה - מפקד היחידה היה יהודי אך בפני פיקודיו הופיע כרוסי - הילדה משתתפת במבצעים באופן פעיל מאד - עם השחרור היא מוצאת חלק ממשפחתה בחיים

5413 - CITRYN TUWJA - העד מוסר מידע רב על מחנה BLIZIN

5414 - STAUER ANDA - העדה מספרת על הכחדת יהודי PRZYSUDA

5415 - PAWLOWSKI STANISLAW - העד מוסר על התארגנות קבוצה פרטיזנית יהודית ביערות PINCZOW - הוא גם יודע לספר על יהודים שהסתתרו באזור הכפרי של DZIALOSZYCE ונוקב בשמות היהודים ששרדו

5417 - OSTRINSKI JAKOB - העד מספר על חיסול גטו BIALYSTOK וריכוז ב - PIETRASZE

5418 - עדות זניחה - לא תורגם

5419 - STERN NATAN - פרטים על כמה מפקדי מחנה PLASZOW

5420 - MARKOWICZ ELIASZ - העד מדווח ל - Z.I.H. על גילוי מקרי של רצח 7 יהודים תושבי העיר שמצאו מסתור בסביבת העיר בכפר LAZOW - הם נרצחו בידי האיכר שהסתיר אותם - ב- 1947 הוצאו שרידי הגופות מקברם והוטמנו בבית קברות

5421 - BRENNER L. - עדות זניחה

5422 - EIZENHENDLER ALOIS - מידע חשוב ביותר על לוחמים יהודים חמושים שעדיין שוטטו בגטו WARSZAWA החרב בחודשים האחרונים של 1943 מפי אסיר המחנה ברחוב GESIA - הוא גם מספר על קבוצת ילדים שהאסירים הסתירו בבית שרוף ועזרו להם במזון - כל זה סופר לציון 12 שנים לפרוץ מרד WARSZAWA ב- 19/4/1955

ZIELONA DEWORA - 5423 - העדה היא וורשאית שנמלטת בפני הגרמנים ורוצה לעבור את הגבול לרוסיה אך כמעט טובעת בנהר ה - BUG - מספרת בעדותה על JANOW PODLASKI ועל MIEDZERSZECZ

RAPAPORT SARA - 5424 - העדה מציינת את הפולני STEFAN SENDLAK שעזר בהתמדה ליהודים בצד הארי- היא מציינת שורה של שמות יהודים שמוצאם ב- LUBLIN ו- ZAMOSC שחייבים לו את החיים

LEWOCKI TADEUSZ - 5426 - פולני מספר על היותו נהג משאית ב- JARYCZEW - גליציה - הוא מעביר קבוצת נשים פצועות עקב קפיצה מרכבת לגטו BUSK (כנראה תמורת תשלום)

5427 - בלתי קריא

SEGAN SIMON - 5428 - העדות היא של יהודי מבלגיה המספר בצורה מקוטעת ותמציתית את קורותיו - הרכבת שהובילה את היהודים מבלגיה עזרה ב- COSEL בשליזיה עילית שם הורידו את הגברים עד גיל 50 - הילדים הנשים והזקנים המשיכו הלאה

EBERT ADOLF - 5429 - העד ניצל בעזרת משפחה פולנית שסיפקה לו מזון ביער - הוא שרד בכפור הפולני בלי מעיל בחורף 1943/4 - העד חולה מאד ומבקש את עזרת ה- Z.I.H.

TEICHHOLZ B. - 5431 - זהו מכתב המיועד ל- DR. FRIEDMAN ראש המכון ההיסטורי ב- KRAKOW שכתב את הספר "שואת יהודי LWOW" - העד אינו מרוצה מהכתוב בספר אודותיו והוא מוסר את העובדות כפי שהוא רואה אותן - **האיש משבח את עצמו ואת פועלו בצורה המעוררת חשדות כבדים לגבי טיבו האמיתי**

LEWINTER SABINA - 5432 - מוסרת העדות מצהירה שחיה ניצלו תודות למסמכים "אריים" שנמסרו לה על ידי TADEUSZ GEBHARDT

LITTMAN HALLEMAN IZRAEL - LITTMAN HALLEMAN - 5434
LITTMAN RYSZARDA RAJNER - FRYDERYKA - שלושת העדים מספרים את קורות המשפחה וקורות היהודים ב- BORYSLAW עד לחיסול הסופי

WEJNER MOISZE - 5435 - העד מספר על עירת הולדתו USCIEREK ממנה עבר לגטו TLUSTE - הוא מספר על מחנה עבודה ב- GLOBOCZKE

APPELFELD ARNOLD - 5436 - העד מספר על חיסול יהודי KAMIONKA בסתיו 1942 חלק נשלח ל- BELZEC וחלק נרצח בבורות הריגה בקרבת העיר יחד עם יהודי עיירות הסביבה

5437 - **דו"ח ועדה לחקר פשעי הנאצים ב - SKALA PODLASKA** -
הועדה אספה נתונים לגבי זהות השוטרים האוקראינים והסגל הגרמני שפקד
על האקציות ומפרסמת רשימה שמית - מצורפת רשימה של רציחות ואקציות
בעיר וסביבתה המפרטת את מספר הנרצחים לפי תאריכים ואת שמות מבצעי
הפשע

5438 - **FISCHER NORBERT** - העד מספר על העיירה SZNIATYN

5439 - **SZWARC ZOFIA** - **העדה מספרת על הגטו ב- RADZIWILOW**
- **יש לה דעה טובה על אנשי ה- JUDENRAT שניסו לעזור בכוחם הדל** -
העדה ואימה הגיעו לגטו BRODY ומספרים עליו - היא מספרת על שני
פרטיזנים יהודים שנרדפו בידי ז'נדרמים והם חיפשו מסתור בגטו - שוטרים
אוקראינים שרדפו אחריהם עשו פוגרום ורצחו 41 ילדים - **גם האם מוסרת
עדות תמציתית ודעתה על ה- JUDENRAT שונה משל בתה**

=5440-**PECHTER FISZEL**-העד מספר קורות יהודי PAWLOW - הוא
ומשפחתו הסתתרו ביער ובמחבוא אצל איכר

=5441-**FURLAJTER HERSZEL**-העד מספר על היהודים ב- CHELM
מחוז WLODAWA - 2000 יהודים הובלו בדצמבר 1939 אל הגבול הרוסי ויחד
עם 3000 יהודים מ- HRUBIESZOW גורשו אל מעבר לגבול

=5442-**FRIEDLEIN MOSZE**-עדות מהימנה המספרת על האירועים בעיירת
TARNOGROD עם כניסת הגרמנים-1939

=5444-**KLENOWSKI A.** - העד מספר על גטו [BRISK] BREST -
LYTOWSK הוא מעיד ש- 6000 מיהודי העיר נרצחו ב- 1941 ע"י "עוצבות
המבצע" של הצבא הסדיר ה- WEHRMACHT - הגטו התקיים עד אוקטובר
1942 - החיסול ארך עד סוף נובמבר

5445 - **GROSBERG ADAM** - העד מספר על BARANOWICZ משם
עבר ל- KOWEL - אחרי כן יצא לצד הארי ושהה במקומות רבים יחד עם
אשתו

5446 - **HALBERSTADT IZRAEL+RUCHLA** - עדויות ניצולים על עזרת
פולנים

5447 - **ROTTER EMIL** - העד היה במחנה PUSTKOW מספר שנים -
ב- 1944 הוא מצליח לברוח מהמחנה וחי בזהות ארית עד לשחרור

SKARZYSKO - העדה גרה ב - BOROWSKA JANINA - 5448
ומספרת על העיר ועל מפעל התחמושת "HASAG" - עם חיסול הגטו גרמני
עזר לה להינצל

GOLDIN ZALMAN-5449 - העדה מספרת על אישה נוצריה שמצילה
ילדה יהודיה ועקב כך, כדי שתגלה את מקום מחבואה, היא מובאת ל
PONAR כדי שתראה את ההוצאה להורג ותדע מה מצפה לה

JADLYN KLARA - 5451 - שלושה עדים בני משפחה אחת מוסרים שהם
היו בעלי שדות, מטעים וחלקת יער בכפר ליד ROWNE - בתחילת הכבוש
הושארו לעבד את האדמה, לאחר מכן עבדו בחווה חקלאית גרמנית עד לחיסול
המתוכנן - הם בורחים אל מכר איכר צ'כי שנותן להם מחסה - רוב הזמן הם
ביער - הם מספרים על אכזריות האוקראינים

BIBLOWICZ RACHELA-5452-העדה גרה בחיפה ומוסרת עדותה בשנת
1956 - היא מעידה על גטו SOPOCHINO באזור GRODNO ועל הצלת
המשפחה ע"י איכרים

BIALOSTOCKA EUGENIA - 5453 - העדה מספרת על הוצאת יהודי
GRODNO למחנה KIELBASIN - המרחק הוא 5 ק"מ. והם צעדו ברגל
כשיו"ר ה - **JUDENRAT** צועד בראש התהלוכה. סיר על ראשו ושני
יהודים מכים בסיר במקלות את הקצב - יהודי מנגן בכינור את השיר "יידל
מיטן פידל" והיהודים הוכרחו לשיר

STIEF ROBERT - 5454 - זהו דו"ח מעדותו של איש S.S. המוצב
ב - RADOM - הוא נחקר בפני שופט-חוקר ביוני 1946 - הוא מוסר על
המבנה הארגוני של כל סוגי המשטרות ומזכיר את שמותיהם ותפקידיהם של
הקצינים שפעלו ב - RADOM

BRZESKA KAROLINA - 5455 - יהודיה כותבת מכתב ומודה למציליה
הפולנים

DR. PETECZNIK IGNATZ - 5456 - זהו מכתב שכתב ידיד פולני
למשפחה ששרדה - הוא מתאר את מותן של בנות משפחה בעיר DOLINA
ב - 2/8/1942

BERKENFELD ELIASZ - 5459 - עדות זאת נשלחה למערכת העיתון
"פולקס שטימע" אך כנראה לא פורסמה אלא נשלחה ל - Z.I.H. - עיקר
החידוש בעדות הוא בטרוניות קשות ביותר נגד היהודים האסירים מהונגריה
שתפסו משרות בכירות במחנות בשלזיה והתנהגו באכזריות כלפי אחיהם
היהודים הפולנים

STRICHAZ-5460-העד מספר על חיסול יהודי ZMIGROD

=5463-WESEL SHULAMIT-העדה מספרת קורותיה בזמן השואה
ב-OSTROMIANA, KOWNE STUTHOFF ומחנות נוספים

5464 - STATTER ERNEST - העד מספר על מחנות בסביבת NOWY
SACZ ועל מחנות נוספים בהם שהה

=5465-LIPOWIKWIAT LEA-העדה מספרת על גטו WILNA ועל המפקד
הגרמני של הגטו MURER-מחנה עבודה התקיים בגטו WILNA עד 10/7/1944

=5466- BUKI MICHAEL - עדות נדירה של איש "SONDERKOMANDO"
ב- AUSCHWITZ - **העד מוסר בדקדקנות תהליך קבלת משלוח, מעת
הגעתו ועד מות האנשים בתאי הגז - עדות מיוחדת !!!!!!!**

=5467- ZAKUSKI IZAK - העד היה חייל בצבא האדום, נפל בשבי הגרמנים
וברח – לאחר הרפתקאות הגיע לעיירת הולדתו PASOW באזור
KOSTOPOL - **בזמן חיסול העיירה קבוצת יהודים התנפלה על הגרמנים,
הרגו 23 והציתו את העיירה** - בהמשך פעל ולחם עם הפרטיזנים עד סוף
המלחמה

=5468- BIRGER BORIS-העד מספר על הסלקציה שנערכה בגטו
KOWNE ב-26/10/1941 הזקנים הובאו ל-9 PORT ושם נרצחו-

=5469- MEIROWICZ JOSEF-העד היה פליט ב- HORODISZCZE
ומספר על גורל היהודים בעיירה

5470 - PIERNAT ARON - העד מספר שהגטו בעיירה SKIDEL אזור
GRODNE היה מחוץ לעיירה - היהודים הצטוו לעשות מחפורות-
ZIEMLIANKE ולשם הם נדחו - העד היה במחנה AUSCHWITZ וגם
ב- BIRKENAU וב- JAWORZNO - במחנה זה הייתה התארגנות אסירים
לבריחה - **הם חפרו מנהרה אך היא התגלתה ו- 29 אסירים נתלו** - אחרי
שהחזית התקרבה הם הועברו למחנה - BLECHHAMMER - במחנה זה
אותו חלק של המחתרת שלא התגלה המשיך לתכנן בריחה - הם ניצלו הפצצה
ונמלטו ליער שם חברו אחרי מספר ימים לחזית הרוסית המתקדמת

5471 - KRYSZER PAULINA - העדה היתה בגטו VILNO עד חיסולו
ולאחר מכן היתה במחנה KEISERWALD ובמחנה STUTHOFF - היא
מספרת עליהם

5472 - DR. FEIGENBERG MOZES - העד מספר על התקופה
הראשונה לאחר כבוש VILNA בידי הגרמנים - בסוף יולי 1941 נתפסו
10.000 יהודים באמתלא של הריגת שני חיילים גרמנים - הם נרצחו ב-
PONAR - העד מספר על 6 נשים שהצליחו לצאת מהבורות והגיעו לבית

החולים היהודי ברחוב ZAWALNE היכן שעבד העד - **הן היו פצועות וספרו על תהליך הרצח אך איש לא האמין להן - הן הוחזקו וטופלו בחדר נפרד ומבודד -** העד יודע לספר על כל תחבולות הגרמנים הקשורות לצבע של כרטיסי העבודה שצריכים להחליף כביכול או להחתיים - קורבנות המרמה היו המוני היהודים שסופם היה ב - PONAR - העד מוסר מידע על הפעילות התרבותית והאומנותית הענפה בגטו כולל שמות של אומנים - כמו כן הוא מוסר על החיים הדתיים - **חיי המין בגטו היו אינטנסיביים והרבה נשים סיימו הריון בעזרת רופאים במחלקה הגניקולוגית -** העד שהוא רופא מוסר גם על מחלות מין - באוגוסט 1943 מתחיל חיטול הגטו והעברת היהודים ל - ESTONIA - על המשטרה היהודית הוטלה האחריות לשלוח את היהודים וחלק מהשוטרים קבלו אפילו נשק חם - **העד מספר על מקרה שקרה בבית החולים - חולה רצה לברוח ונהרג מידי השוטר היהודי TOWBIN -** צעירים עם נשק התאספו בשני צריפים ופתחו באש - צעירים רבים נהרגו וגם מספר גרמנים - העד ממשיך ומספר מה אירע ליהודים שנותרו במחנות עבודה ב - VILNA - העד נשאר במחנה במסתור והיה עד ראיה לחיטול היהודים ימים ספורים לפני כניסת הצבא האדום - **זאת עדות מפורטת ומקיפה על שקיעת קהילת VILNA מתחילת הכבוש הגרמני ב - 1941 עד שחרור העיר ב - 12/7/1944 - עדות חשובה !!!**

5474 - LEWINTER SABINA - העדה הייתה בגטו LWOW והיא מספרת על מפעל גרמני שם עבדו יהודי הגטו בתפירת מדים צבאיים - היא מצליחה לברוח ל - WARSZAWA ולעבור את השואה בזהות ארית - היא מאמצת את בת אחותה שפולניה הצילה

5474 - WEINGARTEN WIKTORIA - העדה מספרת את קורות היהודים ב - STANISLAWOW

5475 - KOLENBERG LEWICKA-LOW - העדה ובעלה חיו במסווה ארי אחרי שיצאו מגטו LWOW

5476 - BALABAN JADWIGA - עדות מרגשת על גטו LWOW ועל WARSZAWA - העדה יודעת לתאר מצבים ומצבי רוח

5478 - TABAKSBLAT - תקציר מקוטע מאד של פגישת אנשי ציבור שהיו בהנהגת גטו LODZ ונפגשים אחרי השואה ללבן ביניהם את ההתרחשויות - יש להם הערכה רבה ל - RUMKOWSKI ולפועלו

5479 - GRASBERG ABRAM - העד מספר על 600 יהודים מ - LODZ שלא נשלחו ל - AUSCHWITZ אלא נשלחו למחנה ORANIENBURG - המתרגם שמוצאו מ - LODZ מעריך שכל הקבוצה הזאת היו משתפי פעולה "אריסטוקרטיה מושחתת" של גטו LODZ

5480 - DOBRECKA HADASA - העדה נשלחה עם אימה מ - LODZ
ל - AUSCHWITZ באוגוסט 1944 - את אימה שלחו לתאי הגז והעדה הגיעה
ל - CHRISTIANSTADT ול - DRESNO

5481 - BERMAN GODEL - העד מספר בתמצית הקיצור על שהייתו
במחנות אחדים כשעיקר עבודתו בתיקוני מסילת הברזל

5482 - SZANIAWSKI HENRYK - SRODA - העד מספר על גטו
LELOW ממנו נשלח ל - SKARZYSKO KAMIENNA - בעזרת פולני הוא
יוצא מהמחנה עם תעודות אריות - הוא נתפס ומגיע למחנה BLIZYNY - גם
ממחנה זה הוא מצליח להתחמק ולאחר נדודים הוא מגיע לגטו
CZESTOCHOWA שם עדיין יש יהודים - בהתקרב החזית הוא יחד עם
חברים אחדים בורחים מהמחנה - העד מצוין לטובה פולנים שעזרו לו - הוא
כמעט ונרצח ביום השחרור ע"י כנופיית N.S.Z.

=5483- RAJGRODSKI JERZY-העד היה אסיר ב - TREBLINKA משך
11 חודשים - ימים ספורים היה במחנה שם קיבלו את משלוחי הרכבות, לאחר
מכן הועבר למחנה 2 שם שרפו את הגופות שהוצאו מעשרת תאי הגז - העד
ידע לנגן בכינור ונלקח לנגן ולעבוד במטבח - ביום המרד, 4/8/1943 ברח
מהמחנה יחד עם אחרים והצליח להינצל ולשרוד - **עדות חשובה מאד**
!! לנושא TREBLINKA !!

5484 - ZANDBERG LEON - העד מספר על מסתור אצל איכרים שונים
וביער - עיקר העדות על העיירה ZARNOWIEC והסביבה

5486 - HALPERIN SAUL - העד מספר את קורותיו האישיים בעת השואה

5488 - FUCKSMAN HENRICH - העד מספר שבחודש מרץ 1945 במסע
המוות מ - REICHENAU אשר בשלזיה ל - BUCHENWALD **היה עד**
לקבורתם של 62 יהודים גוססים אך עדיין בחיים

5489-5490 - עדויות זניחות

5495 - MACHLEIN - העדות מספרת על התארגנות G. LUDOWA
באזור KRAKOW - אין לעדות שום קשר לשואה

5496 - ZIMERMAN BERTA - זאת עדות נגד אשת S.S. DINNER
שהייתה מפקדת מחנה KRATZAU

5497 - KUPFERSZMIED LEJB - **ניצול כותב בערגה וגעגועים על**
עיירת הולדתו BIALA RAWSKA - הוא מקים להם מצבה חיה בספרו על
בני משפחתו ועל יהודי העיירה כפי שהוא זוכר אותם לפני השואה אך הוא
מספר קורותיהם גם בעת השואה - **כתיבה של איש אוהב ודואב**

5498+